

Täysistunto

Torstai 22.2.2018 klo 16.00—17.23

2.8. Suullinen kysymys vaalikelpoisuudesta maakuntavaaleissa (Outi Mäkelä kok)

Suullinen kysymys SKT 16/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kokoomuksen eduskuntaryhmän kysymys: edustaja Outi Mäkelä.

Keskustelu

16.53 Outi Mäkelä kok: Arvoisa puhemies! Kuten jo edellä oli puhetta, lokakuu ja maakuntavaalit lähestyvät kovaa vauhtia ja ehdokasasettelu on ympäri Suomea jo käynnistynyt. Vaalikelpoisuutta koskeva sääntely on kuitenkin aiheuttanut epäselvyyttä, rajaus esityksessä kun on huomattavasti tiukempi kuin nykyisissä kunnallisvaaleissa. Esityksen mukaan vaalikelvoton on henkilö, joka on sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja muita maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavassa yhtiössä tai säätiössä johtavassa tai vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa.

Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: tuleeko vaalikelpoisuussäännös toteutumaan esitetyn sisältöisenä, vai olisiko sitä vielä syytä pohtia uudelleen?

16.54 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen: Arvoisa puhemies! Tämä kysymys on kyllä aiheellinen. Vaalikelpoisuusasia on maakuntalaissa säädelty, ja tämä liittyy siihen, mitä siellä sanotaan, ja se on täällä ollut nyt jo vuoden verran käsittelyssä hallintovaliokunnassa, mutta käsitykseni mukaan keskustelua on käyty hallintovaliokunnan ulkopuolella. Sen voin sanoa, että myös valtiovarainministeriö omassa vastineessaan jo vuosi sitten kesällä kiinnitti tähän huomiota, kun sitä kysyttiin, onko tämä sääntely aivan tiukkaa. Ensinnäkin on todettava se, että sääntely lähtee sen takia aika tiukkana, että maakuntavaltuustot tulevat päättämään valinnanvapauden myötä monista sote-asioista, muun muassa näitten asiakasseteleitten ja sote-keskusten palveluvalikoimasta ynnä muusta, ja sen takia on lähdetty tiukasta rajauksesta. Mutta olen myös saanut paljon palautetta siitä, että ne ovat liian tiukat vaikka yksinyrittäjän ja pk-sektorin näkökulmasta. Sen takia olen valmis siihen, että jos täällä löytyy sellaista tahtoa, että sitä katsotaan uudelleen, niin se on mahdollista, mutta samalla on katsottava niitä esteellisyssäännöksiä, että ne ovat riittävän tiukat.

Puhemies Paula Risikko: Nyt meillä on muutama minuutti aikaa. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2018 vp

16.55 Joakim Strand r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demokratian näkökulmasta katsottuna ei liene järkevää, että sama henkilö on päätöksentekijänä mukana kolmella eri vaaleilla valitulla tasolla: paikallistasolla, valtakunnallisella tasolla ja tämän lisäksi vielä maakuntatasolla. RKP on peräänkuuluttanut yhteisymmärrystä ja pelisääntöjä siitä, että istuvat kansanedustajat eivät asettuisi ehdolle maakuntavaaleissa. Mitä hallitus ja arvoisa oikeusministeri periaatteellisesti ajattelevat tästä? Onko järkevää, että meillä on samat päättäjät jopa kolmella eri tasolla?

16.56 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Demokraattista järjestelmää harjoitetaan nyt useilla eri tasoilla. Paikallistasolla päätetään tietyistä yhteisistä asioista, eri asioista maakuntavaaleissa, eri asioista eduskuntavaaleissa ja Euroopan tasolla vielä eri asioista, jopa presidentin valinnoissa tietyistä muista asioista.

Perustuslaillinen oikeus ihmisillä osallistua yhteiskunnallisiin asioihin vaikuttamiseen on äärimmäisen kova oikeus. Sitä ei pidä kovin kevyin perustein rajata. Ei lainsäädännöllä mutta ei myöskään ehkä tästä talosta lähtevillä suosituksilla. Toinen asia on se, mitä puolueet sitten omissa toimenpiteissään haluavat tehdä, mutta en lähtisi ainakaan oikeusministerinä edistämään sellaisia hankkeita, joissa rajataan tietyin perustein joidenkin ihmisten osallistumista esimerkiksi sote-palveluista päättämiseen omalla kotiseudullaan. Ne ovat tärkeitä palveluja ja ne ovat monelle äänestäjälle erittäin suuri kysymys. Samoin saattaa olla kotikunnan sivistyspalveluista päättäminen. Eli: kaksi organisaatiota, [Puhemies koputtaa] joissa on eri tehtävät. Rajausta on hyvin vaikea kysymys, en lähtisi sitä edistämään. [Sirkka-Liisa Anttila: Oletteko selvittänyt jäävyyden, sitäkin voi olla!]

16.57 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Panin tuossa aikaisemmin merkille, kun oikeusministeri toivoi, että keskustelua siirrettäisiin vaaliajankohdasta sisältökysymyksiin. Tämä on varmaan ihan hyvä toive. Sitten täytyy vain muistaa, että ei ole hyväksytty vielä yhden yhtä lakia, joka antaisi näille tuleville maakunnille sen sisällön tai sen tehtäväkehikon, jota nämä valittavat päättäjät tulevat tekemään. Se on aika hyvä pitää mielessä.

Mutta nyt kun niin ponnekkaasti vaalit halutaan lokakuussa pitää ja oikeusministeriö on tässä useaan otteeseen kuitenkin ollut huolissaan vaaliosallistumisesta ja oikeusministeriö on kampanjaa käynnistämässä siksi, että suomalaiset sitten sankoin joukoin lokakuussa menisivät uurnille ja äänestäisivät, niin ehkä tähän kyselytunnin loppuun sopii sellainen kysymys, että miten ihmeessä te tämän teette, että saatte suomalaiset kiinnostumaan maakuntavaaleista.

Puhemies Paula Risikko: Onko ministeri Häkkänen? — Olkaa hyvä.

16.58 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole nyt mitään erityistä kampanjaa, on vain yleinen laaja huoli siitä, että läntisissä demokratioissa yksi keskeisimpiä yhteiskuntajärjestelmiä uhkaavia ilmiöitä on matala äänestysaktiivisuus. Tänään julkaisimme oikeusministeriössä niin sanotut kuntademokratiaindikaattorit, joista voi lukea erittäin surullista kehitystä erityisesti nuorempien ikäluokkien osallistumisesta demokraattiseen järjestelmään. Tämä uhka on sen takia vakava, että 10—20 vuoden päästä meillä on liian suuri osa ihmisiä, jotka eivät mitenkään enää osallistu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen, ja se on tämän salin yhteinen huoli. Jos luottamus ja legi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 11/2018 vp

timiteetti katoaa poliittiselta järjestelmältä, silloin yleensä historiassa on tapahtunut hankalia asioita.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä lyhyesti ministeri Vehviläinen.

16.59 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Lyhyesti totean sen, että valtiovarainministeriö on tällä viikolla tiedottanut siitä, että maaliskuussa alkaa erityisesti asukkaille, kansalaisille suunnattu kampanja ”Maakunta tutuksi”. Minä jaan kyllä edustaja Räsänen huolen siitä, että on aivan oikein ja tärkeää, että me rupeamme puhumaan niistä sisällöistä, koska se on tärkeää, että ihmiset tietävät, mistä he päättävät, kun he ovat äänestämässä maakuntavaltuustoon ensimmäisiä päättäjiä.

Täällä sanotaan, ettei ole lakeja. Täällä on yli 40 lakia jo hyväksyttävänä, ja kun pidämme huolen siitä, että saamme ne hyväksytyä touko-kesäkuun vaihteessa, niin meillä on aivan suuret mahdollisuudet, ja näin täytyy olla, että vaalit saadaan pidettyä syksyllä ja sitten maakunnat aloittavat 1.1.2020.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Puhemies Paula Risikko: Kyselytunti on päättynyt. — Kiitos kaikille.